

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาแนวโน้มการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เทือกเขาพระ – เขาสูง อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ ในทศวรรษหน้า (พ.ศ.2547–2556) จำนวน 4 ด้าน ดังนี้

1. แนวโน้มด้านพื้นที่
2. แนวโน้มด้านกิจกรรมและกระบวนการ
3. แนวโน้มด้านองค์กรหรือการมีส่วนร่วม
4. แนวโน้มด้านการจัดการ

วิธีดำเนินการ

กลุ่มตัวอย่าง

ในการวิจัยครั้งนี้มีผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน และผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 28 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

ช่วงที่ 1 ใช้แบบสอบถามปลายเปิด ซึ่งมีข้อกระทงจำนวน 4 ข้อ

ช่วงที่ 2 ใช้แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ มีข้อกระทงจำนวน 29 ข้อ โดยผู้วิจัยเก็บรวบรวมด้วยตนเอง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลเป็นขั้นตอน ดังนี้

1. นำแบบสอบถาม รอบที่ 1 เป็นลักษณะปลายเปิดส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ในวันที่ 29 เมษายน 2548 และได้เก็บแบบสอบถามในวันที่ 28 พฤษภาคม 2548 ใช้ระยะเวลาในการเก็บแบบสอบถาม จำนวน 30 วันโดยได้รับแบบสอบถามคืนครบตามจำนวน คิดเป็นร้อยละ 100
2. นำแบบสอบถาม รอบที่ 2 เป็นแบบลักษณะมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ ส่งให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 28 คน ในวันที่ 27 กรกฎาคม 2548 และได้เก็บแบบสอบถามใน

วันที่ 26 สิงหาคม 2548 ใช้ระยะเวลาในการเก็บแบบสอบถาม จำนวน 30 วัน โดยได้รับแบบสอบถามคืนครบตามจำนวน คิดเป็นร้อยละ 100

3. นำแบบสอบถามรอบที่ 3 เป็นแบบลักษณะมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ ส่งให้ผู้เชี่ยวชาญชุดเดิมตอบ ในวันที่ 24 สิงหาคม 2548 และได้เก็บแบบสอบถามในวันที่ 23 กันยายน 2548 ใช้ระยะเวลาในการเก็บแบบสอบถาม จำนวน 30 วัน โดยได้รับแบบสอบถามคืนครบตามจำนวน คิดเป็นร้อยละ 100

ทั้งนี้ ในการเก็บแบบสอบถามผู้วิจัยได้ขอความอนุเคราะห์เก็บด้วยตนเองทุกขั้นตอน

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิคเดลฟายจากแบบสอบถามรอบที่ 2 และรอบที่ 3 เป็นรายชื่อกระทงแล้วนำข้อมูลจากแบบสอบถามรอบที่ 3 (รอบสุดท้าย) เสนอเป็นสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้

ผู้วิจัยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ มัชยฐาน ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ฐานนิยมและส่วนเบี่ยงเบนควอไทล์

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแนวโน้มการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เทือกเขาพระ – เขาสูง อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ ในทศวรรษหน้า (พ.ศ.2547-2556) สรุปได้ดังนี้

แนวโน้มนั้นพื้นที่ พบว่า กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกันทุกข้อกระทง ในทศวรรษหน้า (พ.ศ.2547 - 2556) มีแนวโน้มนั้นความเป็นไปได้ระดับมาก และระดับปานกลาง เรียงตามลำดับได้ดังนี้ ระดับปานกลาง มีแนวโน้มนั้นความอุดมสมบูรณ์ของชีวภาพและพันธุ์พืช มีแนวโน้มนั้นทางศักยภาพของพื้นที่ในการพัฒนาในอนาคต มีแนวโน้มนั้นสภาพพื้นที่ที่มีความสัมพันธ์เหมาะสมกับกิจกรรม มีแนวโน้มนั้นสภาพทัศนียภาพและความสวยงามของทรัพยากรของการท่องเที่ยว มีแนวโน้มนั้นทรัพยากรที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม(เกี่ยวเนื่องกับระบบนิเวศ) มีแนวโน้มนั้นจะมีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นและความดึงดูดใจ มีแนวโน้มนั้นสภาพอากาศที่เหมาะสมต่อการท่องเที่ยว มีแนวโน้มนั้นความหลากหลายทางชีวภาพของสัตว์ป่า มีแนวโน้มนั้นความเปราะบางด้านสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศ และระดับมาก มีแนวโน้มนั้นศักยภาพในการเข้าถึงพื้นที่

แนวโน้มด้านกิจกรรมและกระบวนการ พบว่า กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้เชี่ยวชาญ มีความเห็นไม่สอดคล้องกัน 1 ข้อกระทง และสอดคล้องกัน 4 ข้อกระทง ในทศวรรษหน้า (พ.ศ.2547 - 2556) มีแนวโน้มความเป็นไปได้ระดับมาก และระดับปานกลาง เรียงตามลำดับได้ดังนี้ ระดับมาก มีแนวโน้มของประโยชน์และคุ้มค่าในการเรียนรู้ และระดับปานกลาง มีแนวโน้มของความหลากหลายของกิจกรรมเชิงนิเวศในพื้นที่ มีแนวโน้มของกิจกรรมที่มีความเหมาะสม หรือเอื้ออำนวยต่อกระบวนการสร้างจิตสำนึกแก่นักท่องเที่ยว มีแนวโน้มของกิจกรรมที่เอื้ออำนวย หรือเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน มีแนวโน้มของรูปแบบเนื้อหา ความรู้และวิธีการสื่อความหมายที่เหมาะสม

แนวโน้มด้านองค์กรหรือการมีส่วนร่วม พบว่า กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นไม่สอดคล้องกัน 1 ข้อกระทง และสอดคล้องกัน 4 ข้อกระทง ในทศวรรษหน้า (พ.ศ.2547 - 2556) มีแนวโน้มความเป็นไปได้ระดับมาก ระดับปานกลาง ระดับน้อย และระดับน้อยที่สุด เรียงตามลำดับได้ดังนี้ ระดับมาก มีแนวโน้มของประโยชน์ต่อชุมชนด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม ระดับน้อยที่สุด มีแนวโน้มของความตระหนักต่อผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมของชุมชน/องค์กร/นักท่องเที่ยว ระดับน้อย มีแนวโน้มของชุมชนเข้มแข็ง มีศักยภาพ และมีส่วนร่วมในการพัฒนา และระดับปานกลาง มีแนวโน้มของประโยชน์ต่อชุมชนด้านเศรษฐกิจและการกระจายรายได้ มีแนวโน้มของโอกาสในการสนับสนุนด้านการพัฒนาและการมีส่วนร่วมจากภาครัฐ

แนวโน้มด้านการจัดการ พบว่า กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกันทุกข้อกระทง ในทศวรรษหน้า (พ.ศ.2547 - 2556) มีแนวโน้มความเป็นไปได้ระดับปานกลางทุกข้อกระทง เรียงตามลำดับได้ดังนี้ มีแนวโน้มของการจัดการแบ่งเขตพื้นที่ให้เหมาะสมต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีแนวโน้มของคุณภาพในการให้บริการแก่นักท่องเที่ยว มีแนวโน้มของการจัดการคุณภาพน้ำ มีแนวโน้มของการคำนึงถึงขีดความสามารถในการรองรับได้ของพื้นที่ มีแนวโน้มของการเฝ้าระวังและป้องกันผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม มีแนวโน้มของความกลมกลืนและความเหมาะสมของสิ่งอำนวยความสะดวกกับสภาพแวดล้อม มีแนวโน้มของการจัดการคุณภาพเสียง มีแนวโน้มของการจัดการขยะ และมีแนวโน้มของการจัดการด้านความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สิน

อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาแนวโน้มการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เทือกเขาพระ – เขาสูง อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ ในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2547 – 2556) ใน 4 ด้าน ได้แก่ แนวโน้มด้านพื้นที่ แนวโน้มด้านกิจกรรมและกระบวนการ แนวโน้มด้านองค์กรหรือการมีส่วนร่วม และแนวโน้มด้านการจัดการ ซึ่งผลการวิจัยพบว่า

ด้านพื้นที่ จำนวน 10 ข้อกระทง มีแนวโน้มความเป็นไปได้ ะดับมาก 1 ข้อกระทง ได้แก่ มีแนวโน้มศักยภาพในการเข้าถึงพื้นที่ และระดับปานกลาง 9 ข้อกระทง ได้แก่ มีแนวโน้มความอุดมสมบูรณ์ของชีวภาพและพันธุ์พืช มีแนวโน้มทางศักยภาพของพื้นที่ในการพัฒนาในอนาคต มีแนวโน้มสภาพพื้นที่ที่มีความสัมพันธ์เหมาะสมกับกิจกรรม มีแนวโน้มสภาพทัศนียภาพและความสวยงามของทรัพยากรของการท่องเที่ยว มีแนวโน้มทรัพยากรที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม(เกี่ยวเนื่องกับระบบนิเวศ) มีแนวโน้มจะมีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นและความดึงดูดใจ มีแนวโน้มสภาพอากาศที่เหมาะสมต่อการท่องเที่ยว มีแนวโน้มความหลากหลายทางชีวภาพของสัตว์ป่า มีแนวโน้มความเปราะบางด้านสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมภพ เจริญนุทและคณะ (2547) ที่พบว่า ศักยภาพของพื้นที่เทือกเขาพระ – เขาสูง เป็นแหล่งท่องเที่ยวได้ เพราะมีพรรณไม้เฉพาะถิ่น มีสัตว์ป่ามีวัฒนธรรมพื้นบ้าน มีสิ่งดึงดูดใจ อยู่ทุกระดับพอใช้ อีกทั้งค่าเฉลี่ยปัจจัยบ่งชี้ศักยภาพด้านกิจกรรมและกระบวนการ อยู่ในระดับปานกลาง และทั้ง 10 ข้อกระทงยังมีความสอดคล้องกับสินธุ์ สโรบล(2545) ที่ได้สรุปประสบการณ์ด้านพื้นที่ว่า เป็นการเน้นการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติเป็นหลัก มีแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น รวมถึงแหล่งวัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศในพื้นที่ของแหล่งนั้น

ด้านกิจกรรมและกระบวนการ จำนวน 5 ข้อกระทง มีแนวโน้มความเป็นไปได้ ะดับมาก 1 ข้อกระทง ได้แก่ มีแนวโน้มของประโยชน์และคุณค่าในการเรียนรู้ และระดับปานกลาง 4 ข้อกระทง ได้แก่ มีแนวโน้มของความหลากหลายของกิจกรรมเชิงนิเวศในพื้นที่ มีแนวโน้มของกิจกรรมที่มีความเหมาะสม หรือเอื้ออำนวยต่อกระบวนการสร้างจิตสำนึกแก่นักท่องเที่ยว มีแนวโน้มของกิจกรรมที่เอื้ออำนวย หรือเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน มีแนวโน้มของรูปแบบเนื้อหา ความรู้และวิธีการสื่อความหมายที่เหมาะสมซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมภพ เจริญนุทและคณะ (2547) ที่พบว่า ค่าเฉลี่ยปัจจัยบ่งชี้ศักยภาพด้านกิจกรรม และกระบวนการ เทือกเขาพระ – เขาสูง อยู่ทุกระดับปานกลาง และทั้ง 5 ข้อกระทงยังมีความสอดคล้องกับ สินธุ์ สโรบล (2545) ที่ได้สรุปประสบการณ์ด้านกิจกรรมและกระบวนการว่าเน้นให้มีการสร้างระบบการท่องเที่ยวที่เอื้อต่อกระบวนการเรียนรู้โดยมีการให้

การศึกษาเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมและระบบนิเวศของแหล่งท่องเที่ยว รวมทั้งเป็นการเพิ่มพูนความรู้ ประสบการณ์ ความประทับใจ เพื่อสร้างความตระหนักและปลูกจิตสำนึกที่ถูกต้องทั้งนักท่องเที่ยว และประชาชนท้องถิ่น

ด้านองค์กรหรือการมีส่วนร่วม จำนวน 5 ข้อกระทง มีแนวโน้มความเป็นไปได้ ระดับมาก 1 ข้อกระทง ได้แก่ มีแนวโน้มของประโยชน์ต่อชุมชนด้านการอนุรักษ์ ทรัพยากรสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม ระดับปานกลาง 2 ข้อกระทง ได้แก่ มีแนวโน้มของประโยชน์ต่อชุมชนด้านเศรษฐกิจและการกระจายรายได้ มีแนวโน้มของโอกาสในการ สนับสนุนด้านการพัฒนาและการมีส่วนร่วมจากภาครัฐ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสมภพ เจริญนุทและคณะ (2547) ที่พบว่า ค่าเฉลี่ยปัจจัยบ่งชี้ศักยภาพด้านองค์กรหรือการมี ส่วนร่วม เทือกเขาพระ – เขาสูง อยู่ที่ระดับปานกลาง ระดับน้อย 1 ข้อกระทง ได้แก่ มีแนวโน้มของชุมชนเข้มแข็ง มีศักยภาพ และมีส่วนร่วมในการพัฒนา และระดับน้อย ที่สุด 1 ข้อกระทง ได้แก่ มีแนวโน้มของความตระหนักต่อผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม ของชุมชน/องค์กร/นักท่องเที่ยว และทั้ง 5 ข้อกระทงยังมีความสอดคล้องกับ สิ้นธุ์ สโรบล (2545) ที่ได้สรุปประสบการณ์ด้านองค์กรหรือการมีส่วนร่วมว่าเป็นการคำนึงถึงการมี ส่วนร่วมของชุมชนและประชาชนที่มีส่วนร่วมเกือบตลอดกระบวนการทั้งนี้เพื่อก่อให้เกิด ผลประโยชน์ต่อท้องถิ่นและหมายความรวมถึงการกระจายรายได้ ควบคู่กับการอนุรักษ์ฟื้นฟู ธรรมชาติแวดล้อมอย่างยั่งยืน

ด้านการจัดการ จำนวน 9 ข้อกระทง มีแนวโน้มความเป็นไปได้ ระดับปานกลาง ทุกข้อกระทง ได้แก่ มีแนวโน้มของการจัดการแบ่งเขตพื้นที่ให้เหมาะสมต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีแนวโน้มของคุณภาพในการให้บริการแก่นักท่องเที่ยว มีแนวโน้มของการจัดการคุณภาพน้ำ มีแนวโน้มของการคำนึงถึงขีดความสามารถในการรองรับได้ของพื้นที่ มีแนวโน้มของการ เฝ้าระวังและป้องกันผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม มีแนวโน้มของความกลมกลืน และความเหมาะสมของสิ่งอำนวยความสะดวกกับสภาพแวดล้อม มีแนวโน้มของการจัดการ คุณภาพเสียง มีแนวโน้มของการจัดการขยะ และมีแนวโน้มของการจัดการด้าน ความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สิน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสมภพ เจริญนุทและคณะ (2547) ที่พบว่า ค่าเฉลี่ยปัจจัยบ่งชี้ศักยภาพด้านการจัดการ เทือกเขาพระ – เขาสูง อยู่ที่ระดับปานกลาง และทั้ง 9 ข้อกระทงยังมีความสอดคล้องกับ สิ้นธุ์ สโรบล (2545) ที่ได้สรุปประสบการณ์ ด้านการจัดการว่าเป็นการพัฒนาการท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นความรับผิดชอบต่อและจะต้องไม่มี ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม รวมทั้งมีการจัดการที่ยั่งยืนครอบคลุมถึงการอนุรักษ์ทรัพยากร การจัดการสิ่งแวดล้อม การป้องกันและกำจัดมลพิษ และควบคุมการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างมีขอบเขต

จากแนวโน้มความเป็นไปได้ ทั้ง 4 ด้านข้างต้นแสดงให้เห็นว่าเทือกเขาพระ – เขาสูง อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ ในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2547 – 2556) สามารถเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่มีความสมบูรณ์ครบถ้วน เพราะมีความสอดคล้องกับองค์ประกอบหลักการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของบัคเคย์ (Buckley.1933) ที่กล่าวว่า หากการท่องเที่ยวใดที่มีองค์ประกอบครบสมบูรณ์ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านพื้นที่ ด้านกิจกรรมและกระบวนการ ด้านองค์กรหรือการมีส่วนร่วม และด้านการจัดการ จัดได้ว่าเป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่สมบูรณ์ หากขาดหรือปราศจากข้อใดข้อหนึ่งไปความสมบูรณ์จะลดน้อยลงจนอาจจัดการส่งเสริมหรือทำให้การท่องเที่ยวรูปแบบนั้นเป็นการท่องเที่ยวรูปแบบอื่นๆ ต่อไป ดังนั้นในอนาคตย่อมจะเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมมากขึ้น สอดคล้องกับทักษิณา คุณารักษ์(2543 อ้างถึงในสมภพ เจริญทนต์และคณะ. 2548) ที่วิจัยพบว่า แหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมมากที่สุด คือ แหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

1.1 อำเภอหนองบัว ผู้รับผิดชอบพื้นที่ควรได้กำหนดนโยบายหรือแผนการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เทือกเขาพระ – เขาสูง อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ ทั้งระยะสั้นและระยะยาวเป็นรูปธรรมอย่างชัดเจน ทั้งนี้ให้มีความสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 ที่มุ่งส่งเสริมการท่องเที่ยว โดยให้ฟื้นฟู พัฒนาคุณภาพแหล่งท่องเที่ยว มุ่งเน้นบทบาทของชุมชนและองค์กรชุมชนในท้องถิ่นให้เข้าร่วมในการบริหารจัดการ เพื่อส่งเสริมให้เกิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

1.2 องค์กรบริหารส่วนตำบลหนองบัว ทุ่งทอง และหนองกลับ ผู้รับผิดชอบพื้นที่บางส่วนร่วมกันควรมีการประชุมปรึกษาหารือ เพื่อหาแนวทางสนับสนุนด้านงบประมาณที่จำเป็นต่อการพัฒนาแบบยั่งยืนแก่ทรัพยากรการท่องเที่ยว อีกทั้งเป็นศูนย์กลางเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานภาครัฐและชุมชน และระหว่างชุมชนกับเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว

1.3 สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ 12 (นครสวรรค์) สังกัดกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ผู้รับผิดชอบพื้นที่ควรเข้ามาสำรวจพื้นที่อย่างจริงจัง และเสนอความเห็นต่อหน่วยงานต้นสังกัดเพื่อพิจารณาให้เทือกเขาพระ – เขาสูง อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ เป็นวนอุทยานแห่งชาติ ซึ่งจะช่วยให้มีงบประมาณที่จะพัฒนาและเกิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป ควรวิจัยในเรื่องดังต่อไปนี้

2.1 การศึกษาแนวทางการบริหารและการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เทือกเขาพระ-เขาสูง อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ ในพื้นที่รับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบล จุดมุ่งหมายเพื่อให้ทราบข้อมูลโดยรวมที่จะสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการกำหนดมาตรฐานการบริหารและการจัดการ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศสำหรับแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติอื่น ๆ

2.2 การสร้างกลยุทธ์การจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เทือกเขาพระ-เขาสูง อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ จุดมุ่งหมายเพื่อทราบการดำเนินงานและการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้อย่างสอดคล้อง